

Étvágy az imákra

Regényrészlet

1985. szeptember harmadikán apám rosszul lett, mentő vitte Orosházára. Daganatot találtak a vastagbélében. Attól a naptól megváltozott az életünk.

Anyám nem fogta fel, hogy milyen súlyos műtét vár apámra. Azt hitte, hogy idejében megfogtuk a rákot, a műtéttel pedig minden megoldódik. Erősnek látta apámat, nem tudta elképzelni, hogy hosszú ideig beteg legyen. Mérgelődött, hogy mi szükség van kemóra, sugárra, hiszen Zöldi doktor úr azt mondta, hogy kivágták a beteg részeket, jó esélye van a teljes felépülésre. És amit az orvos mond, az úgy van.

Anyám nem tudta, hogy a rákot ezen a környéken senki nem győzte le, a műtétek után néhány hónappal, esetleg néhány évvel minden beteg meghalt. A kemó után kihullott apám haja, és elkezdődött a lassú, mindent felemészítő leépülése.

Fél évvel korábban két kezében hozott haza egy ötven kilós üllöt a mezőhegyesi vasútállomásról, de a kezeléseket után már én cipeltem ki a vödörket a kerti kúthoz, hogy lehűtsük a moslékot. Jött utánam, és akkor is vezényelt.

– Vááársz! Tedd le! Ácsiiii! Nem kell annyi vííz!

Aztán átmenetileg erőre kapott, a haja is visszanozott, de már nem tudta felvinni a tönkrement olajkályhát a padlásra. Én cipeltem fel, igaz, leszedtem a palástját, hogy könnyebb legyen. Kevesebbet bírt, de ezt csak én vettem észre. Amikor kiderült, hogy vastagbél-daganata van, már tudtam, hogy minden nap ajándék. Amikor a szegedi SZUE-strandon napoztam, a fejem fölé feszülő eget bámulva, az a felhőszerű paplan jutott eszembe, amivel a koporsókat bélelték.

Amikor gyerekkoromban a sugárkezelésről hallottam, egy Nautilusra emlékeztető-ősrégi tengeralattjáró jelent meg előttem, amiben Nemo kapitány lézerral pusztítja el a rákos sejteket. Ha a rákra gondoltam, sosem a beteg jelent meg előttem, hanem egy szecessziós hatású tengeralattjáró, ami inkább titokzatos volt, mint félelmetes. Nem akartam tudomást venni arról, hogy repedés támadhat a világon, nem volt betegségtudatom, nem gondoltam a szervek hűtlenségére, arra, hogy egyszer csak a világmindenséggel nézek farkasszemet,

POÓS ZOLTÁN (1970) Battonyán született, most Budapesten él. Hat verseskötete, három regénye és számos esszékötete jelent meg.

hogy meztelen állok a sötét jövő előtt. Nem gondoltam a fájdalomra, és arra sem, hogy a fájdalom megtisztíthat. A kín minden jót lerombolt apámban. Amikor közszemlére tette szenvedését a családja előtt, azt akarta, hogy a gyötrelemről gyötrelemre vezető végső útján a legteljesebb ismeretünk legyen a szenvedéseiről, hogy éljük át mi is a végső valóság élményét, de térjünk vissza az élők világába, őt pedig hagyjuk végre megdőglenni.

Tisztában voltam vele, hogy nincs sok időnk, mégsem tudtam mindent megbeszélnem apámmal.

Nem bíztam rá a titkaimat. Amikor rajtakaptam, hogy a leveletem olvassa, bezárultam előtte. Mindent meg kellett volna osztanom vele, de erősebb volt bennem a dac. Épp eleget mondta, hogy vigyázzak, mert nem tudhatom, melyik tanárom vagy osztálytársam jelenthet rólam. Mégis ő árult el azzal, hogy a lisztes konyhaasztal mellett felbontotta szegedi barátnóm, Klein Judit levelét. Judittal eljátszottuk, hogy együtt járunk.

1985 tavaszán ismerkedtünk meg Szegeden, az IH-ban, az Európa Kiadó koncertjén. Nem tetszettünk egymásnak, de mivel nem volt tétje, vagy azért, mert unatkoztunk, mégis leveleket írtunk egymásnak.

Kedves István!

Bevallom, remek taktikát választottál ahhoz, hogy végigolvassam a leveled! Értékelem, ha valaki ilyen – nevezhetném így is – csaláshoz folyamodik. Remek húzás volt, hogy mással címezted, és mással is íratattad meg, beismerem: a levél közepén már végképp nem tudtam kitalálni, hogy ki írt nekem. Aztán abbahagytam az olvasást, és fél percig csak azt hajtogattam, hogy én ezt nem olvasom tovább, de már késő volt, mert már túlságosan is megragadott, amit addig olvastam! Aztán két-három perc múlva elemeire bontottam, majd összeraktam az egészet, és azonnal megfogalmazódott bennem a válasz. Ledöbrentett az is, hogy május óta senki nem mondta nekem azt, hogy „kérlek”. Aztán mégis úgy alakult, hogy nem írtam. Arra gondoltam, Te összekeversz valakivel.

A leveled annyira nem nekem szólt. Válaszoljak mégis? Örülök, hogy boldog vagy, oltári klassz lehet. Nekem még nyugtatót is kell szednem, röhej!

Halálba kínozlak, ugye? A barátnőim szerint mire vége lesz ennek az ügynek, Te már mással leszel, és én két szék közül a pad alá! De szerintem ez nem két szék között dől el, mert ez nem szerelmi háromszög. Nem tudom, valójában érdek-e még ez az ügy, vagy csak szórakozol velem, mintegy lecsengeted ezt az egészet... Csak annyit mondhatok: bízd rám ezt a dolgot, és akkor talán rendbe jön! A teendő: igazából semmi. Nem tudok nyílt lapokkal játszani, nem tudok lemondani rólad! Pedig le kéne, mert csak bajt hozok Rád! Boszorkány vagyok! Most pedig cetliket fogok gyártani, mert Feri a cuccaim között kutat, amit mindig letagad. Sőt, ő van megsértve. Most kis leveleket rejtek el a táskáimban: Kértelek, hogy ne kutass, nincs itt olaj!

Más. Tatár bífiszteket ebédeltem, de ne izgulj, csak három szelet pirítóst ettem...

Én nem vagyok közönyös nő, majd ha egyszer közönyös nővel találkozol, rájössz... Hogy milyen vagyok? Közönyös, az biztos nem. Hétfőn találtam egy halott macskát az

úttesten. Kihúztam a járda szélére. Felhívtam a KÖJÁL-t, most kapok valami vesztség elleni oltást, mert járóvány van...

Más. Mit mondjak, elég rendesen bele tudsz gázolni mások lelkébe. Nyilván akkor, amikor zavarban vagy, mert egyébként azt gondolom, hogy rendes srác vagy! Amikor dühös leszel, számolj el előtte tízig, mielőtt reagálnál!

És a legfontosabb! Szerelmes vagyok beléd! Még mindig. Na, meg vagy lepve?

Kegyetlen játszma ez, és én előbb-utóbb belehalok.

Jó legyél!

Judit

Szeged, 1986. március 17.

Zavartan hajtottam össze a levelet, majd kimentem, gyertyát cserélni a Simsonban. Mikor visszajöttem, hogy megigyam a kólámat, láttam, hogy apám éppen matat a borítékkal, és lefújja róla lisztet.

Kikaptam a kezéből:

– Apa, ezt miért csináltad?! Ezután semmit nem tudsz meg rólam, ezt garantálom!

Csak álltam a nyári konyhában a párába veszve, és remegett a lábam. Az árulásnak meghitt, tésztára emlékeztető illata volt. Leveleim a kulccsal zárható aktatáskámba rejtettem, a kevésbé fontosakat kivittem a Kráterhez. Téglához erősítettem az összekötött borítékokat és a vízbe dobtam. Kitéptem a régi tankönyveim lapját, ha valamit írtam egy-egy oldalra. Akár csak annyit, hogy köv. óra röpdolgozat. Felszámoltam addigi életemet, még a rokonok képeslapjait is elsüllyesztettem a Kráter vizében.

*Kedves Pisti! Névnepod hajnalán azt kívánom néked, öröm és egészség kísérje életed!
Szerető Nagymamád*

Apám naponta többször is eljátszotta kis színjátékát. Külön kérvényt kellett benyújtani, hogy bevegye gyógyszereit, és amikor diadalmasan lenyelte a valóban nagy pirulákat, elvárta, hogy legyünk hálásak ezért. Egyre jobban kiborította anyámat, aki már sejtette, hogy rossz vége lesz ennek az egésznek. Apám újra fogyni kezdett, szédült, egyre többet kellett pihennie.

Ha esett az eső, azért volt ideges, ha szárazság volt, azért. Mi lesz a kerttel? Úgy tűnt ez jobban izgatja, mint az egészsége.

Akkor sem volt hajlandó orvoshoz menni, amikor már naponta többször összeszarta magát.

– Fel kell szedni a krumplit! Hiába néztek! Nem lehet itt hagyni a kertet és az állatokat! Mi lesz velük?!

– Majd én adok a disznóknak! Hárman felszedjük a krumplit – mondtam kétségbeesetten.

– Frászt szeditek fel! Nem úgy van az!

Amikor vacsora közben is beszart, és olyan bűdös volt a konyhában, hogy Richárdal kiosontunk az udvarra, apám belátta, hogy orvoshoz kell mennie. Ismét beutalták Orosházára. Két hét múlva levelet kaptunk a kórháztól, amiben azt írták, hogy tovább súlyosbodott az állapota, és hogy keresse fel a körzeti orvosát.

Újra megműtötték a beleit. Az operáció után hiába kapott újra kemoterápiát, hiába kezelték sugárral, a daganat áttétet adott a májára, majd fél év múlva kiderült: a tüdőre is. A műtét feltétele az volt, hogy bírja a lépcsőzést a Klinika pincéjétől a padlásig.

Mivel erős volt a szíve – könnyedén felment. Megoperálták a máját, majd két hónap múlva a tüdejét is. Reménykedtünk: hátha most fogtuk meg! Az nem lehet, hogy csak 52 évet éljen! Élni akart, mert nem élni rosszabb. A diákéveimre úgy nehezedett rá a küzdelmünk a rákkal, mint betegre az ólomköpeny a röntgen-szobában.

Abban az időben sokat olvastam Peregi Rovin Jánosról, a magyar matuzsálemről, aki 172 évesen halt meg 1724-ben. Csak tejet ivott, és török búzából készült, hamu alatt sült pogácsát evett. Felesége 1560-ban született, 147 évig élt, gyerekeik is megérték a százat. Lehet, hogy ismerték az örök életelixír titkát, ahogy Saint German grófja is, aki nagyapám szerint nem lehetett más, mint a peregi pusztákat is birtokló II. Rákóczi Ferenc törvénytelen fia... Saint German grófja úgy beszélt IV. Henrikről és Jézusról, mintha találkoztak volna, és azzal viccelődött, hogy együtt ebédelt Poncius Pilátussal. Öreg szakácsnője is ivott az elixírjéből, mert azt hitte, hogy hascsikarásra készítették. Elaludt, és mire a gróf hazaért, fiatal lányként ébredt fel. A gróf kénytelen volt beavatni a titkába, majd elárulta, mit kell tennie, ha újra meg akar majd fiatalodni.

- Menj falura egy hű barátod társaságában! Maradj ott harminckét napig szigorú diétán! Véred enyhe érvágásokkal tisztogasd! A harminckettedik napon maradj ágyban, és vedd be a materia primát! Ennek a titkát csak én ismerem. Ezután három napig alszol. Magas lázad lesz, félrebeszél, hajad és fogad kihull, bőröd lehámlik. Pár nap múlva ismét mély álomba szenderülsz, és harminckilenc napig fekszel. Közben hajad és fogad újra kinő, bőröd megfiatalodik. Ekkor hörpints fel Cagliostro életbalsamából tíz cseppet! A negyvenedik napon arra ébredsz, hogy húsz évet fiatalodtál. A kúrát ötvenévente ismételd meg! Tartsd velem a kapcsolatot, mert csak én tudok segíteni az újjászületésedben!

Szétsugarazták apám záróizmait, pelenkát kellett viselnie. A szalagavatómra sem jött el, nehogy megszegyenítsen. Negyedikes gimnazista voltam, amikor ismét megműtötték a vastagbélét. Újra kezdődött minden. Világos lett, hogy nem sikerült megfogni a daganatot sem a májnál, sem a tüdőnél. Kiújult a vastagbélben. Több műtétet viszont már nem bírt volna ki. Ekkor veszítettük el a reményt.

Két elzáródás után kiültették a belét, tehát végrehajtottak egy újabb életmentő műtétet. Sztóma zsákkal élt, abba ürített. Már az érettségre készültem, amikor egyre jobban szédült, egyre soványabb lett. Elesett a folyosón, elesett a fürdő-

szobában, a konyhában lefordult a székről, magára öntötte a húslevest. Legyen-
gült, nem tudott kimenni a konyhába sem. Sokszor fél napot feküdt mozdulat-
lanul, aztán kinyílt a szája. Könyörgő szemmel tekintett anyámra.

- Dobjatok a pocsolába! Most mit néztek?! Soha ne tudjátok meg, milyen
elviselhetetlen a szenvedésem! Fáj a húsom! Fáj minden csontom! Istenem, mit
tettél velem!?

Élete utolsó évében már arcán viselte a halál jelét, tekintete a túlvilág titkait
fürkészte, álmaiban egyre többször találkozott azokkal, akik már meghaltak.
Magatehetetlenül hallgatta, ahogy a fakorhadék a csukott ablaktáblákból a rozs-
damarta keresztvasra pergett.

Nem élte meg az érettségimet, sem a sikeres felvételimet a Műegyetemre.
Felfoghatatlan kínok között halt meg, 1989. február 2-án.

- Szeressétek egymást anyáddal! Szeresd a bátyádat! - ezek voltak nekem
szánt utolsó mondatai.

Mikor kimentem a homályos szobából, hogy behozzam a fájdalomcsillapítót,
hallottam, ahogy üvöltötte:

- Dobjatok a pocsolába! Ott rohadjak el!

Nem fordultam vissza, hetek óta ezt hallottam. Behoztam a fájdalomcsillapítót,
amit apróra törtem, mert már nem tudta lenyelni, annyira összeszűkültek a belei.

- Göröngyös a víz, fiam - suttozta már napok óta, miközben tekintetét el-
homályosította a fáradtság.

Amikor tanácstalanul megálltam a konyha közepén, és a mennyezet fehérre
meszelt gerendáját bámultam, anyám felsikított. Visszarohantam a levegőtlen
szobába. Apám mozdulatlan volt. Csak álltam sokkot kapott anyámmal, sze-
münkben a könnyek keserű csillogásával. Házunkat körülvette a tél, minden
mozdulatlan volt, mint gödrök alján a víz.

Meghalt az apám.